

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIJ TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

ALISHER NAVOIY NOMIDAGI
TOSHKENT DAVLAT O'ZBEK TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITETI

AMALIY O'ZBEK TILI
FANI BO'YICHA
SILLABUS

Bilim sohasi: 200 000 – San'at va gumanitar fanlar
Ta'lim sohasi: 230 000 – Tillar
Ta'lim yo'nalishi: 60230700 – Amaliy filologiya

Toshkent-2023

Fan/modul kodi Ao'T11-630	Fan/modul turi Majburiy	Ta'lim tili o'zbek	Ishlab chiqilgan o'quv yili 2023/2024					Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)			
			Haftalik dars soatlari	ECTS - Kreditlar	O'quv mashg'ulotlari (soat)							
Jami:	ma'ruza	seminar			amaliy	laboratoriya						
Semestr	Har bir semestrdaqi modulning nomi	1	Amaliy o'zbek tili (I qism, O'zbek tili ortologiyasi)	5	4	60	20	0	40	0	90	150
		2	Amaliy o'zbek tili (II qism, O'zbek tili fonetikasi)	5	4	60	20	10	30	0	90	150
		3	Amaliy o'zbek tili (III qism, O'zbek tili leksikologiyasi)	5	4	60	20	10	30	0	90	150
		4	Amaliy o'zbek tili (IV qism, O'zbek tili morfologiyasi)	5	4	60	20	10	30	0	90	150
		5	Amaliy o'zbek tili (V qism, O'zbek tili sintaksisi)	5	4	60	20	10	30	0	90	150
		6	Amaliy o'zbek tili (VI qism, O'zbek tili amaliy stilistikasi)	5	4	60	20	0	40	0	90	150
	Jami:		30	4	360	120	40	200	0	540	900	

Fanning maqsadi (FM)

O'zbek tilining amaliy maqsadli (ilmiy) sathlarini (maqsad) nazariydan asoslab berishdan iboratdir. Shuningdek, fanni o'qitish jarayonida talabalarga ilsoniy qonuniyatlarni bo'yicha bilim berishda ilmiy tamoyil birligiga putur yetkazmaslikka, metodik ko'rsatmalarga amal qilishga, ilsoniy qonuniyatlarning izohlanishiga ifoda usulining talabalar tomonidan berilishiga e'tibor qaratiladi va fan bo'yicha talabalar tomonidan tegishli bilim darajasini, shu bilimdan sohasiga oid faoliyatda umumiy foydalanish uchun ko'nikmalarni shakllantirish maqsad qilinadi.

Ta'lim natijalari (TN)

Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

- o'zbek tilining fonetik, leksik, morfologik, sintaktik sathi haqidagi;
- o'zbek tilining orfoepik qoidalarini haqidagi;
- funksioniy uslublar haqidagi;
- o'quvchilarni mustaqil tahsil olishga yo'llash haqidagi;
- imlo qoidalarini va tamoyillarini o'ziga xos xususiyatlari, grammatika haqidagi bilimlarga;
- o'rganilgan talaffuz va imlo asoslariga doir bilimni amaliyotda qo'llay olish ko'nikmalariga;
- bilim va ko'nikmalarni notanish vaziyatlarda qo'llay olish malakasiga ega bo'lishi kerak.

Talabalarining kreditlarini olish tartibi:

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 31-dekabrdaqi 824-sonli qarori bilan tasdiqlangan "OTMlarda o'quv jarayoniga kredit-modul tizimini joriy etish tartibi to'g'risida Nizom"ning 15- va 30-bandlariga asosan «Amaliy o'zbek tili» fani 900 soat (1-semestrda 150 soat, 2-semestrda 150 soat, 3-semestrda 150 soat, 4-semestrda 150 soat, 5-semestrda 150 soat, 6-semestrda 150 soat) o'quv yuklamasini o'zlashtirgan, fan dasturi (silabus)da belgilangan baholash tartibiga ko'ra ilmiy baholash kashiy kompetensiyalarini yetarli darajada egallagan talabaga 30 (1-semestrda 5, 2-semestrda 5, 3-semestrda 5, 4-semestrda 5, 5-semestrda 5, 6-semestrda 5) kredit beriladi.

Talaba belgilangan ta'lim olish natijalariga erisha olmagan taqdirda kreditlar berilmaydi.

Talabalarining bilimini baholash O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirining 2018-yil 9-avgustdaqi 19-2018-son buyrug'i bilan tasdiqlangan "Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimini nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risida"gi Nizom talablari asosida belgilanadi.

Talabalarining bilimini baholash mezonlari:

5 (a'lo) baho – talaba mustaqil xulosa va qaror qabul qiladi, ijodiy fikrlay oladi, mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qo'llay oladi, fanning mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda;

4 (yaxshi) baho – talaba mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qo'llay oladi, fanning mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda;

3 (qoniqarli) baho – talaba olgan bilimni amalda qo'llay oladi, fanning mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda;

2 (qoniqsiz) baho – talaba fan dasturini o'zlashtirmagan, fanning mohiyatini tushunmaydi hamda fan bo'yicha tasavvurga ega emas deb topilganda.

1. Nazoratlarni amalga oshirish tartibi.

Oraliq nazorat: O'tilgan mavzular asosida test yoki yoзма shaklda o'tkaziladi.

Yakuniy nazorat: Semestr davomida o'tilgan mavzular bo'yicha test yoki yoзма yoki taqdimot loyiha shaklda o'tkaziladi.

Izoh: Oraliq nazorat turi har bir fan bo'yicha fanning xususiyatidan kelib chiqqan holda 2 martagacha o'tkazilishi mumkin.

Talabani oraliq nazorat turi bo'yicha baholashda, uning o'quv mashg'ulotlari davomida olgan baholari inobatga olinadi.

Nazoratlarining o'tkazilishi muddatlari mayyan o'quv yilida tasdiqlangan o'quv jarayoni jadvali asosida tashkil etiladi.

1-SEMESTR

I modul

Fan mazmuni		Soat
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M) (1-semestr)		20
M1	"O'zbek tili ortologiyasi" faniga kirish. Tilning ilmiy me'yorlari	2
M2	Grafika. O'zbek tilining yozuv tizimi	2
M3	Og'zaki nutq me'yorlari (Orfografiya)	2
M4	O'zbek orfografiyasi va uning asosiy tamoyillari	2
M5	O'zbek tilining asosiy imlo qoidalar. Harflar imlosi.	2
M6	Asos va qo'shimchalar imlosi. Qo'shib yozish qoidalar	2
M7	Chiziqcha bilan yozish, ajratib yozish, bosh harflar imlosi, ko'chirish qoidalar	2
M8	Punktatsiya fani, uning tarixi, Punktatsiyaning ilmiy asoslari va qo'llash tamoyillari	2
M9	O'zbek tilida tinish belgilarini tanifi. Tinish belgilarining ishlatilish o'rinlari	2
M10	Qo'shma gaplarda tinish belgilarining ishlatilishi. Zamonaviy o'zbek punktatsiyasining dolzarb muammolari	2
Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulot (A) (1-semestr)		40
A1	Yozma nutqning nazariy masalalari. Yozuv va yozuv tarixi.	2
A2	O'zbek tilidagi grafika va grafemika masalalarining yoritilishi	2
A3	Lotin alifbosiga asoslangan yozuv. Kirill va lotin alifbosiga asoslangan imlo qoidalarini qiyosiy tahlil.	2
A4	O'zbek tilining asosiy imlo qoidalar. Harflar imlosi. Asos va qo'shimchalar imlosi.	2
A5	Qo'shib, ajratib, chiziqcha bilan yozish qoidalar.	2
A6	Bosh harflar imlosi. Bo'g'in ko'chirish qoidalar.	2
A7	Punktatsiya tarixi. Punktatsion nazariyalarning shakllanishi	2

A8	Punktatsiya va uning prinsiplari. Tinish belgilarini qo'llash tamoyillari	2
A9	Punktatsiyaning boshqa sohatlar bilan o'zaro aloqasi	2
A10	Tinish belgilarini tanifi	2
A11	Tinish belgilarining poetik imkoniyatlari	2
A12	Tinish belgilarida polifunksionallik, ma'nodoshlik	2
A13	Nuqtaning qo'llanilishi	2
A14	So'roq va undovning qo'llanilishi	2
A15	Vergulning qo'llanilishi	2
A16	Nuqtali vergul va ko'p nuqtaning qo'llanilishi	2
A17	Ikki nuqtaning qo'llanilishi	2
A18	Qavsning qo'llanilishi	2
A19	Tiraning qo'llanilishi	2
A20	Kompyuter lingvistikasi va unda tinish belgilarining o'rni.	2

Mustaqil ta'lim (MT) (1-semestr)			soat
T/r	Mustaqil ta'lim mavzulari	Mustaqil ta'limni tashkil etish shakllari va turlari	90
1	XX asr o'zbek yozuvi bilan bog'liq islohotlar.	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	2
2	XXI asr o'zbek yozuvi bilan bog'liq islohotlar	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	2
3	Yozuvning til va nutqqa nisbatan iktilamchi hodisa ekanligi.	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	2
4	Grafema tushunchasining yuzaga kelishi.	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	2
5	Grafika masalalarining o'zbek tilshunosligida ishlanganlik darajasi.	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	2
6	Orfografiya va orfografik me'yor.	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	4
7	O'zbek tilining kirill va lotin yozuviga asoslangan imloqoidalarining o'xshash va farqli jihatlari.	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	4
8	Lotin alifbosiga asoslangan o'zbek yozuvining asosiy imlo qoidalar	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	4
9	Hozirgi o'zbek imlosining munozarali masalalari.	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	4
10	O'zlashma so'zlar imlosi.	Berilgan mavzu bo'yicha tezis tayyorlash	4
11	Joriy imlo lug'atlari tahlili.	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	4

12	Ko'chirish bo'limlarining mazmuniy tavsifi.	qoidalar	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	4
13	Nasriy asarlarda qo'llangan tinish belgilarining o'ziga xos funksiyalari	qo'llangan tinish belgilarining o'ziga xos funksiyalari	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	4
14	She'riy matnlarda qo'llangan tinish belgilarining o'ziga xos funksiyalari	qo'llangan tinish belgilarining o'ziga xos funksiyalari	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	4
15	Zamonaviy adabiyotlarda tinish belgilarining noodatiy funksiyalari	adabiyotlarda tinish belgilarining noodatiy funksiyalari	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	4
16	Nashriyot ishlarida tinish belgilar bilan bog'liq muammolar	ishlarida tinish belgilar bilan bog'liq muammolar	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	4
17	Bir funksiyali va ko'p funksiyali tinish belgilarining poetik matndagi lingvopoetik imkoniyati	bir funksiyali va ko'p funksiyali tinish belgilarining poetik matndagi lingvopoetik imkoniyati	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	4
18	Tire va ko'p nuqta uning lingvopoetik xususiyatlari	va ko'p nuqta uning lingvopoetik xususiyatlari	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	4
19	Qavs va uning lingvopoetik xususiyatlari	va uning lingvopoetik xususiyatlari	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	4
20	Tinish belgilarini sinonimiyasi	belgilarini sinonimiyasi	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	4
21	Qo'shimtoq qo'llanilishi	belgilarining qo'shimtoq qo'llanilishi	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	4
22	Tinish belgilarining yozuvda ifodalanishi.	belgilarining yozuvda ifodalanishi.	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	4
23	Tinish belgilarini muammossiga bag'ishlangan adabiyotlar tahlili	belgilarini muammossiga bag'ishlangan adabiyotlar tahlili	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	4
24	Muallif punktuatsiyasi.	belgilarini muammossiga bag'ishlangan adabiyotlar tahlili	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	4
25	Kompyuter lingvistikasi va unda tinish belgilarining o'rni	lingvistikasi va unda tinish belgilarining o'rni	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	4

2-SEMESTR
II modul

Fan mazmuni		Soat
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M) (2-semestr)		20
M1	"O'zbek tili fonetikasi" faniga kirish. Tilning fonetik me'yorlari	2
M2	Fonetika haqida ma'lumot. Fonetika va uning turlari.	2
M3	Fonologiya va uning o'rganish obyekti	2
M4	Unli fonemalar paradigmasi	2
M5	Undosh fonemalar paradigmasi	2

M6	Fonetik hodisalar	2
M7	Yozuvda aks etmaydigan fonetik hodisalar	2
M8	Urg'u va uning turlari	2
M9	Bo'g'in va uning turlari	2
M10	Tovush o'zgarishlarining o'zbek tilini sun'iy intellekt uchun moslashtirishda yuzaga keltiradigan muammolari	2
Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulot (A) (2-semestr)		
A1	Fonetika haqida umumiy ma'lumot.	2
A2	Fonologiya haqida ma'lumot	2
A3	Tovush va fonema munosabati	2
A4	Nutq tovushlarining uch tomoni.	2
A5	Fonemalar tasnifi.	2
A6	Unli fonemalar tasnifi	2
A7	Undosh fonemalar tasnifi	2
A8	Fonetik hodisalar tasnifi.	2
A9	Tovush tushishi.	2
A10	Tovush almashinishi.	2
A11	Tovush ortishi.	2
A12	Yozuvda aks etmaydigan fonetik hodisalar.	2
A13	Urg'u va uning og'zaki nutqdagi ahamiyati. Urg'u turlari.	2
A14	Urg'uning ma'no farqlash vazifasi	2
A15	Bo'g'in turlari	2
Mashg'ulotlar shakli: seminar mashg'ulot (S) (2-semestr)		
S1	Tovush va fonema munosabati	2
S2	Tovushlarning akustik va fiziologik xususiyatlari	2
S3	Imloda fonetik va morfologik tamoyil	2
S4	Urg'uning ma'no farqlash vazifasi	2
S5	O'zbek tilidagi bo'g'in modellari.	2

Mustaqil ta'lim (MT) (2-semestr)		soat
T/r	Mustaqil ta'lim mavzulari	90
1	Fonetika tovush tizmi haqidagi fan ma'ruza tayyorlash	4
2	Fonologiya haqida ma'lumot	4
3	Tovush va fonema munosabati	4
4	Nutq tovushlarining uch tomoni.	4
5	Fonemalar tasnifi.	4

6	Unli fonemalar tasnifi	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	4
7	Undosh fonemalar tasnifi	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	4
8	Fonetik hodisalar tasnifi.	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	4
9	Tovush tushishi.	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	4
10	Tovush almashinishi.	Berilgan mavzu bo'yicha tezis tayyorlash	4
11	Tovush ortishi.	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	4
12	Yozuvda aks etmaydigan fonetik hodisalar.	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	4
13	Urg'u va uning og'zaki nutqdagi ahamiyati.	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	4
14	Urg'uning ma'no farqlash vazifasi	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	4
15	Urg'u turlari. So'z urg'usi.	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	4
16	Gap urg'usi. Eimfatik urg'u.	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	6
17	Bo'g'in va uning ahamiyati.	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	6
18	O'zbek tilidagi bo'g'in modellari.	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	6
19	Bo'g'in turlari.	Berilgan mavzu bo'yicha tezis tayyorlash	6
20	Tovush o'zgarishlarining o'zbek tilini sun'iy intellekt uchun moslashtirishda yuzaga keltiradigan muammolari.	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	6

3-SEMESTR
III modul

Fan mazmuni		Soat
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M) (3-semestr)		20
M1	Leksika, leksik-semantik sath va leksikologiya	2
M2	Leksemada shakl va mazmun	2
M3	Yasama so'zlarning leksemalashuvi	2
M4	Leksema sememasining tarkibi	2
M5	Leksemaning semantik ko'lami	2

M6	Leksik-semantik munosabatlarda	2
M7	O'zbek tili leksikasi tasnifi	2
M8	Barqaror birikmalar	2
M9	Leksikografiya haqida ma'lumot. Lug'at va uning turlari	2
M10	Lug'at tuzish me'yorlari	2
Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulot (A) (3-semestr)		30
A1	Leksema UMIS va AHVO sifatida farqlash bo'yicha amaliy ish	2
A2	Leksemani tarkibiy qismlarga ajrata olish, semema strukturasi bo'yicha amaliy ish	2
A3	Semema va tushuncha munosabatlarga doir amaliy ish	2
A4	Tildagi metafora, metonimiya, sinekdoxa, vazifadoshlik ko'chish usullari bo'yicha amaliy ish	2
A5	Leksik semantik munosabat turlarini farqlash bo'yicha mashq	2
A6	Leksik omonimiya, antonimiya, paronimiya yuzasidan tahlil	2
A7	O'zbek tili lug'at tarkibidagi eski, eskirgan (tarixiy va arxaik), zamonaviy va yangi so'zlar ustida amaliy ish	2
A8	Dialektizmlar, kasb-hunar leksikasi, jargonlar, argonlar, vulgar birliklar ustida amaliy ish	2
A9	Leksema va frazeoma, ularning o'xshash va farqli tomonlarini aniqlash bo'yicha amaliy mashq	2
A10	Maqol va matallar mazmuni ustida mashq	2
A11	Iboralarning semantik strukturasi aniqlashga doir mashqlar	2
A12	Lug'at tiplari va turlari. Qomusiy va filologik lug'atlar, ularning turlarini farqlashga doir mashqlar	2
A13	Chastotali va ters lug'atlar tahlili	2
A14	Izohli lug'atlar tahlili	2
A15	Tarjima lug'atlar tahlili	2
Mashg'ulotlar shakli: seminar mashg'ulot (S) (3-semestr)		10
S1	Dunyo tilshunosligida leksema talojini	2
S2	Leksik-semantik munosabat lisoniy munosabatlarning xususiy ko'rishi sifatida	2
S3	Frazemalarning semantik xususiyatlari va tasnifi masalasi	2
S4	Lug'at va uning turlari. Lug'at tuzish me'yorlari	2
S5	So'z yasashining diaxron va sinxron xususiyatlari.	2

Mustaqil ta'lim (MT) (3-semestr)		soat
T/r	Mustaqil ta'lim mavzulari	90
1	Leksikologiya. Okkozional va uzual ma'no.	6
2	O'z va o'zlashgan qatlama oid so'zlar, so'z o'zlashtirish yo'llari.	6

3	Morfemika. O'zak va affiksul morfema	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	6
4	Yasama so'zlarning leksemalashuvi	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	6
5	Tarixiy va sinxron derivatsiya tahlili.	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	6
6	Emotsional-ekspressiv bo'yoqdor, bo'yoqsiz, nutqiy-uslubiy xoslangan va xoslanmagan so'zlar.	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	6
7	Leksik sinonimiya, graduonimiya haqidagi nazariy qarashlar tahlili.	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	6
8	So'zning morfem tarkibi haqidagi nazariy qarashlar tahlili.	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	6
9	Giponimiya, partonimiya yuzasidan tahlil.	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	6
10	Frazzeologiya haqida umumiy ma'lumot.	Berilgan mavzu bo'yicha tezis tayyorlash	6
11	Frazemalarning semantik turlari.	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	6
12	Leksikografiya haqida ma'lumot.	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	6
13	Lug'at va uning turlari.	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	6
14	Lug'at tuzish qonun-qoidolari	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	6
15	Frazzeologik monosemiya va polisemiya.	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	6

4-SEMESTR
IV modul

Fan mazmuni		Soat
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M) (4-semestr)		20
M1	Grammatik ma'no va grammatik shakl	2
M2	So'z turkumlari va ularni tasniflash tamoyillari	2
M3	O'zining UGMsi, derivatsiyasi, morfologik belgilari va tasniflovchi kategoriyalari	2
M4	Sifat va sonning UGMsi, morfologik belgilari	2
M5	Ravish va olmosh, ularning UGMsi	2
M6	Fe'l va uning UGMsi. Fe'l derivatsiyasi. Fe'lning tasniflovchi grammatik kategoriyalari	2
M7	Fe'l'larda aloqa-munosabat kategoriyalarining voqelanishi	2

M8	Leksemalar tasnifida "ma'noviy nomustajillik" tushunchasi. Ko'makchi	2
M9	Bog'lovchi va yuklama	2
M10	Alohida olingan so'zlar	2
Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulot (A) (4-semestr)		30
A1	Grammatik ma'no va uni ifodalovchi vositalar.	2
A2	GM turlari va GM ma'no tarkibini ochish ustida mashqlar	2
A3	UGMni ochish yo'llari, so'zshakl va uning asosiy turlari ustida mashq	2
A4	Grammatik kategoriya va uning turlari ustida mashq	2
A5	So'z turkumlari tasnifi. Munozara	2
A6	Ot va uning UGM va grammatik kategoriyalari ustida mashqlar	2
A7	Sifat va uning UGM va grammatik kategoriyalari ustida mashqlar	2
A8	Son va uning UGMsi va grammatik kategoriyalari ustida mashqlar	2
A9	Ravish o'zgarmas so'z turkumi sifatida. Olmosh so'z turkumidagi so'zlar tahlili.	2
A10	Fe'l va UGMsi, derivatsiyasi. Munozara	2
A11	Fe'lning tavsiflovchi grammatik kategoriyalari ustida mashq	2
A12	Fe'l'larda aloqa-munosabat kategoriyasi shakllari ustida mashq	2
A13	Taqild va uning UGMsi, I.MTsi. Munozara	2
A14	Yordamchi so'zlarni aniqlashga doir mashqlar	2
A15	So'z-gap tasnifi ustida amaliy ish	2
Mashg'ulotlar shakli: seminar mashg'ulot (S) (4-semestr)		10
S1	O'zbek tilshunosligida grammatik kategoriyaning tasniflanishi	2
S2	So'z turkumlari tasnifi haqida olimlarning mulohazalari.	2
S3	So'z turkumlariaro ko'chish hodisasi	2
S4	So'z-gap to'plamini ajratish tamoyillari, tasnifi	2
S5	Alohida so'z turkumlari haqida nazariy qarashlar.	2

Mustaqil ta'lim (MT) (4-semestr)		soat
T/r	Mustaqil ta'lim mavzulari	90
1	Ot va sifat yasalishi muammosiga doir nazariy qarashlar tahlili	6
2	Boshqa turkum so'zlarning olmoshga ko'chishi (pronominalizatsiya)	6
3	Sifatlarda daraja kategoriyasi tahlili	6
4	O'zbek tilida hisob so'zlarining qo'llanilishi tahlili darslik va o'quv qo'llanmalar asosida.	6

5	Fe'larda grammatik kategoriyalari tahlili	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	6
6	Fe'lning funksional shakllari tahlili	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	6
7	Fe'lning modal shakllari tahlili.	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	6
8	Bog'lovchi, ko'makchi va yuklama haqida umumiy ma'lumot.	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	6
9	Undov, taqlid va modal so'zlar tahlili. Ularning o'rganilishi.	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	6
10	Son so'z turkumining grammatik kategoriyasi tahlili.	Berilgan mavzu bo'yicha tezis tayyorlash	6
11	Ravish so'z turkumining lug'aviy va grammatik kategoriyasi tahlili.	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	6
12	Leksik va grammatik ma'no haqida umumiy ma'lumot.	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	6
13	So'z turkumlarining grammatik xususiyatlari	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	6
14	Grammatik ma'noni ifodalovchi grammatik kategoriyalar	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	6
15	So'z turkumlarini yuzasidan umumiy tahlil	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	6

5-SEMESTR V modul

F'an mazmuni		Soat
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M) (5-semestr)		20
M1	Sintaksisning tadqiq manbavi va bo'limlari. Nutq sintaksisi va lisoniy sintaksis	2
M2	Lisoniy sintaktik qolip	2
M3	So'z birligini lisoniy sathda	2
M4	Gap LSQsi va uning tirlanishi	2
M5	Gap markazi. Kengaytiruvchilar	2
M6	Grammatik shakllangan gapning minimal va maksimal lisoniy sintaktik qolip	2
M7	Qo'shma gapning lisoniy sintaktik qurilishi va turlari	2
M8	Murakkab qo'shma gaplar	2
M9	Uyushgan gaplar	2
M10	O'zga gap. Uning turlari	2
Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulot (A) (5-semestr)		30

A1	So'z birligini LSQlarining nutqiy voqelanishini aniqlashga doir mashqlar	2
A2	So'z birligini kengaytiruvchi va kengaytiruvchi so'zlarni badiiy matn asosida o'rganish	2
A3	Sodda gapning eng kichik qurilish qolipi va uning hosilalarini aniqlashga doir mashq	2
A4	So'z kengaytiruvchilarini SGI.SQ hosilalarini asosida o'rganish	2
A5	Gap kengaytiruvchilari va sodda gapning lisoniy qurilishi	2
A6	Sodda gap turlarini matn asosida o'rganish	2
A7	Teng tarkibli qo'shma gaplarni matn asosida o'rganish	2
A8	Tobe tarkibli qo'shma gaplarning nutqiy voqelanishi tahlili	2
A9	Mutanosib bog'lanishli qo'shma gaplarning lisoniy va nutqiy xususiyatlari tahlili	2
A10	Murakkab qo'shma gapning nutqiy ko'rinishlarini aniqlashga doir amaliy mashq	2
A11	Uyushgan gaplarda [Pm] shakllari va ularning matn asosidagi tahlili	2
A12	Murakkablashgan sodda gaplar	2
A13	O'zga gap turlarining nutqiy voqelanishi tahlili	2
A14	Ko'churma gapli qo'shma gapda tinish belgilarining ishlatilishi	2
A15	Matn va MSBlar	2
Mashg'ulotlar shakli: seminar mashg'ulot (S) (5-semestr)		10
S1	Birikuvchanlik va sintaktik aloqa	2
S2	So'z birligini turlari va tasnifi	2
S3	So'z birligini lisoniy sintaktik qurilishi	2
S4	Kesim-gap markazi va uning uyushtiruvchisi	2
S5	Gap bo'laklari. So'z kengaytiruvchilari va gap kengaytiruvchilari	2

T/r	Mustaqil ta'lim (MT) (5-semestr)		soat
	Mustaqil ta'lim mavzulari	Mustaqil ta'limni tashkil etish shakllari va turlari	
1	So'z birligini lisoniy qurilishi: birligini omillari va usullari, SBL.SQlari.	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	6
2	So'z birligini nutqiy voqelanishi (turlari sohalarga oid matnlar asosida).	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	6
3	Sodda gapning lisoniy sintaktik qurilishi.	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	6
4	Sodda gapni murakkablashdiruvchi vositalar tahlili.	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	6
5	Sodda gaplarning nutqiy qo'llanilishi va pragmatik	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	6

	xususiyatlari (muloqot shakllari asosida).		
6	Qo'shma gapning formal va substansial tahlili.	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	6
7	Qo'shma gaplarning badiiy matnda qo'llanilishi.	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	6
8	Murakkab qo'shma gaplar va ularning nutqiy ko'rinishlari (publitsistik, badiiy, ilmiy-ommabop asarlar asosida).	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	6
9	Uyushgan gaplarning nutqiy voqelanishi (badiiy asar misolida).	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	6
10	Ko'chirma va o'zlashtirma gaplarning tabiiy muloqotda voqelanishi	Berilgan mavzu bo'yicha tezis tayyorlash	6
11	Murakkab sintaktik butunliklar va matn sintaksisi	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	6
12	Punktuatsiya va sintaksis orasidagi munosabat	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	6
13	Qo'shma gaplarning ilmiy matnda qo'llanilishi	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	6
14	Qo'shma gaplarning she'riy matnlarda qo'llanilishi	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	6
15	Sodda darak gaplarning ilmiy matnlarda qo'llanilishi	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	6

6-SEMESTR
VI modul

Fan mazmuni		Soat
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M) (6-semestr)		20
M1	Til va uslubiyat haqida umumiy ma'lumot	2
M2	Adabiy nutq ijtimoiy kommunikatsiya asosi	2
M3	Uslubiyatda til birliklarining ma'yan vazifani bajarishi	2
M4	Funksiyaviy uslub turlari	2
M5	So'zlashuv nutqining tasnifi	2
M6	Rasmiy ish yuritish uslubi	2
M7	Rasmiy-ish yuritish uslubida sintaktik konstruksiyalar	2
M8	Ilmiy uslub va uning o'ziga xos xususiyatlari	2
M9	Publitsistik uslubning vazifasi	2
M10	Badiiy uslub va uning xususiyatlari	2

Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulot (A) (6-semestr)		40
A1	Til birliklarining uslubga xoslanishi yuzasidan tahlil	2
A2	Nutq madaniyati va uslubiyat yuzasidan mashq bajarish.	2
A3	Funksiyaviy uslubning turlari	2
A4	Funksiyaviy-uslubiy soha	2
A5	So'zlashuv nutqining turlari.	2
A6	Oddiy so'zlashuv uslubi yuzasidan tahlil	2
A7	Rasmiy-ish yuritishda nutq tuzilishi.	2
A8	Rasmiy-ish yuritishga xos sintaktik konstruksiyalar.	2
A9	Publitsistik uslubdagi matn tahlili.	2
A10	Publitsistikaga xos so'zlar, birlikmalar va iboralar.	2
A11	Nutq uslublarida frazeologizmlardan foydalanish.	2
A12	Ilmiy matn tahlili.	2
A13	Ilmiy uslubda ta'rif va terminlar, ular yuzasidan mashq bajarish	2
A14	Ilmiy matndagi kirish so'z, kiritmalar yuzasidan amaliy mashq bajarish	2
A15	Ilmiy matn ilmiy-ommabop shakliga keltirish	2
A16	Ilmiy-ommabop adabiyotlar uslubidagi o'ziga xosliklar	2
A17	Ilmiy uslubda umumiste'moldagi va umumadabiy so'zlarning qo'llanilishi	2
A18	Badiiy asar matnini til va uslub nuqtayi nazaridan tahlil qilish	2
A19	Personaj nutqi, nutq turini aniqlash va unda qo'llanilgan til birliklarini tahlil qilish.	2
A20	Badiiy matnni baholash.	2

T/r	Mustaqil ta'lim (MT) (6-semestr)		soat
	Mustaqil ta'lim mavzulari	Mustaqil ta'limni tashkil etish shakllari va turlari	
1	Til birliklarining uslubiy xoslanishi	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	4
2	Sodda gaplarning uslubiy imkoniyati.	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	4
3	Vositali, vositasiz to'ldiruvchilardan uslubiy foydalanish.	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	4
4	Atributiv birlikma tobe komponentining uslubiy imkoniyati.	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	4
5	Harakat, belgi ifodalovchi bo'lak uslubiyati.	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	4
6	Murakkablashgan sodda gaplarning uslubiy imkoniyati.	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	4

7	Gapning ajratilgan bo'laklaridan uslubiy foydalanish.	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	4
8	So'zlar tarkibining o'zgarishi	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	4
9	Undovlarning uslubiy imkoniyati	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	4
10	Matn uslubini aniqlashning tahrirga aloqadorligi	Berilgan mavzu bo'yicha tezis tayyorlash	4
11	Gaplarining parallel bog'lanishidan uslubiy foydalanish	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	6
12	Gaplarining zanjirli bog'lanishidan uslubiy foydalanish	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	6
13	Ko'chining asosiy turlari va ularning uslubiy imkoniyatlari	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	6
14	O'xshatish uslubini yuzaga chiqaruvchi vosita ekanligi	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	6
15	Uslubga ko'ra qism, bo'lak orqali butun va aksincha, butun orqali qism, bo'lak atalishi	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	6
16	Kichirayishdan uslubiy foydalanish	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	4
17	Sifatlovchining ekspressivlikni yuzaga chiqarishi	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	4
18	Oksomoraning obrazlilik ifodasi	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	4
19	Uchiriq (ironiya)ning uslubiy imkoniyati	Berilgan mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash	4
20	Zamon shakllarining uslubiy xususiyatlari	Berilgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash	4

Asosiy adabiyotlar:

1. Abdurazizov A. O'zbek tili fonologiyasi va morfologiyasi. – T.: O'qituvchi, 1992.
2. Jamolxonov H. Hozirgi o'zbek adabiy tili. – Toshkent: O'zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2013.
3. Mirojyev M.M. Hozirgi o'zbek adabiy tili. 1 jild. – T.: O'zMU, 2004.
4. Rahmatullayev Sh. Hozirgi adabiy o'zbek tili. – Toshkent: Universitet, 2006.
5. Mengliyev B. Hozirgi o'zbek tili (kirish, fonetik sath, leksik-semantik sath). Darslik. – Toshkent: Tafakkur bo'stoni, 2018. – 200 b.

Qo'shimcha adabiyotlar:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг қарори “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари” тўғрисида (“Халқ сўзи” 2017 йил, 21 апрель)
2. Hozirgi A. Tilshunoslik terminlarining izohli lug'ati. — T.: O'zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2002.
3. Jamolxonov H.A. Fonetika, fonologiya va orfoepiya. Ma'ruzalar matni. – T.: Nizomiy nomli TDPU bosmaxonasi, 1999.
4. Mahmudov A. Unflar. – T., O'zFA «Kibernetika» ilmiy ishlab chiqarish birlashmasi, 1993.
5. Mirojyev M.M. O'zbek tili fonetikasi. – T.: «Universitet», 1998. 2013
6. Ne'matov H. O'zbek tili tarixiy fonetikasi. – T.: «O'qituvchi», 1992.
7. Ne'matov H., Bozorov O. Til va nutq. “O'qituvchi”, T.: 1993.
8. Nurmonov A.N. O'zbek tili fonologiyasi va morfologiyasi. – T.: «O'qituvchi», 2005.
9. O'zbek orfoepiyasining asosiy qoidalari. – T.: «FAN», 1956.
10. O'zbek tilining imlo lug'ati. – T.: «FAN», 1976.
11. O'zbek tilining kirill va lotin alifbolaridagi imlo lug'ati. – T.: «Sharq», 1999.
12. Rahmatullayev Sh.U. O'zbek tilining yangi alifbosi va imlosi. – T.: «Universitet», 1999 (qayta nashri – 2002).
13. Shoabdurahmonov Sh., Asqarova M., Hozirgi A., Rasulov I., Demiyorov X. Hozirgi o'zbek adabiy tili. 1 qism. “O'qituvchi”, T.: 1980.
14. To'yebboyev B. O'zbek tili tarixiy fonetikasi. – T.: «O'qituvchi», 1990.
15. Tursunov U.M., Muxtorov J., Rahmatullayev Sh. Hozirgi o'zbek adabiy tili. Qayta ishlangan, to'ldirilgan 3- nashri. – T.: «O'zbekiston», 1992.
16. Саидуллаева Р.Р., Менглиев Б.Р., Бокиева Г.Х., Курбонова М.М., Юнусова З.К., Абузалова М.К. Хозирги ўзбек адабий тили. Ўқув қўлланма. – Тошкент, 2006-2009. – 391 б.

Axborot manbalari:

1. <http://n.ziyouz.com/kutubxona/category/9-o-zbek-adabiy-tili>
2. www.literature.uz
3. <http://en.wikipedia.org/wiki/Structuralism>.
4. <http://natlib.uz> – Alisher Navoiy nomidagi O'zbekiston Milliy kutubxonasi sayti
5. <http://ensiklopediya.uz> – O'zbekiston Milliy ensiklopediyasi sayti
6. <http://ziyouz.uz> – O'zbek va jahon adabiyoti portal
7. <http://ziyonet.uz> – O'zbekiston milliy ta'lim portali
8. <http://kitob.uz/> – Respublika bolalar kutubxonasi
9. <http://www.kamolot.uz> – “Kamolot” yoshlar ijtimoiy sayti
10. <http://www.infolib.uz> – Respublika Axborot kutubxona markazi
11. <http://book.uz> – Elektron adabiyotlar kutubxonasi

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot

Muallif:	Mengliyev Baxtiyor Rajabovich, ToshDO*TAU "Amaliy filologiya" kafedrasida professori Xonnazarov Elyor G'ofurovich, ToshDO*TAU "Amaliy filologiya" kafedrasida o'qituvchisi
E-mail:	baxtiyormen@gmail.com , xonnazarov90@mail.ru
Tashkilot:	ToshDO*TAU "Amaliy filologiya" kafedrasida
Taqrizchilar:	I.Islomov – ToshDO*TAU "Amaliy filologiya" kafedrasida dotsenti, f.f.d., DSc. M.Umurzoqova – ToshDO*TAU dotsenti, f.f.d. (PhD)

Mazkur sillabus universitet o'quv-uslubiy Kengashining 2023-yil ___-avgustdagi ___-sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur sillabus "Amaliy filologiya" kafedrasining 2023-yil ___-avgustdagi ___-sonli yig'ilish bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i

V.Nazarov

Fakultet dekani

B.Abdishukurov

Kafedra mudiri

B. Mengliyev

Tuzuvchi

E.Xonnazarov